

Oponentský posudek na dizertační práci

Mgr. Ján Ičo

Predsmrtné básne vietnamských budhistických mníchov z doby Lý – Trần (9. – 13. storočie).

Největší slabinou předložené práce je nedostatečná analýza a interpretace textů, které jsou vlastním předmětem práce: tzv. předsmrtných básní vietnamských buddhistických mnichů. Autor zřejmě nebyl schopen takovou analýzu provést, protože nemá příliš jasnou představu o poměru mezi čínsky psaným originálem básně, jeho sinovietnamským přepisem a překladem do vietnamštiny, navíc vzniká dojem, že neumí čínské originály dostatečně číst, jinak by si byl musel problémů, o nichž pojednám níže, sám všimnout a nějakým způsobem je vysvětlit. Dále není jasné, podle které verze citovaného pramene (TUTA) autor čínsky psané originály uvádí (podle seznamu pramenů na s. 161 existuje TUTA ve třech verzích, z nichž jedna je dostupná na internetu) a ani při popisu hlavního pramene na s. 41 – 44 a s. 92 použitou verzi pramene nespecifikuje. Tato okolnost nabývá ve světle problémů, na které zde upozorňujeme, zvláštní důležitosti, protože nelze ani posoudit, odkud tyto problémy pocházejí a čím je lze vysvětlit.

Nejprve se zmíníme o poměru mezi čínsky psaným originálem básně, jeho sinovietnamským přepisem a překladem do dnešní vietnamštiny.

Na s. 14 Ičo uvádí: „Čínský znak/slovo možno preložiť jednak priamo do spisovnej vietnamčiny...alebo do sinovietnamčiny. Druhý preklad vychádza zo starších princípov prekladania a možno ho považovať za presnejší; zachytáva vietnamskú podobu výslovnosti znaku a vo funkčnom texte dôsledne kopíruje jednotlivé znaky a teda aj vyššie štruktúry výpovede ako je syntax zdrojového textu. Na vietnamského čitateľa však pôsobí archaizujúco, mátie (syntax sinovietnamskeho textu sa líši od vietnamskej) a vyžaduje špeciálny druh vzdelania...“ „Druhý preklad“ je proto „presnejší“, protože vůbec nejde o překlad, nýbrž o pouhý záznam sinovietnamské výslovnosti čínských znaků, proto je také méně srozumitelný, a to i osobám, které umějí čínské znaky číst, protože při absenci znaků nelze ani podle kontextu vždy rozlišit homonyma. V kontextu předložené práce však je důležité Ičovo správné konstatování, že „vo funkčnom (?) texte dôsledne kopíruje jednotlivé znaky a teda aj vyššie štruktúry výpovede ako je syntax zdrojového textu.“ Základní problém Ičovy práce spočívá v tom, že v textech, které se pokouší analyzovat, tato závazná vlastnost sinovietnamsky zaznamenaného textu neplatí, autor se nad tím navíc vůbec nepozastavuje, natož aby to vysvětlil. To se týká většiny analyzovaných básní. Uvedeme příklad z básně Poučenie žiakom (s. 94n.):

Verš 1:

Citovaný sinovietnamský přepis: Thân như điện ảnh hũu hoàn vô (pořadí: 1,2,3,4,5,6,7)

Sinovietnamský přepis čínského originálu (čtení I. V.): Vô ảnh hũu hoàn điện thân như.

(pořadí 7,4,5,6,3,1,2). Zatímco citovaný sinovietnamský přepis smysluplně zachycuje syntax čínského originálu, nelze totéž říci o čínském textu.

Podobně verš 2:

Citovaný sinovietnamský přepis: Vạn một xuân vinh, thu hựu khô (pořadí 1,2,3,4,5,6,7)

Sinovietnamský přepis čínského originálu (čtení I. V.): Một xuân vinh thu hựu khô

(2,3,4,5,6,7,1). Čínské syntaxi odpovídá citovaný sinovietnamský přepis, pořadí znaků v čínském „originálu“ je defektní. (1 je přívlastkem k 2).

Verš 3:

Citovaný sinovietnamský přepis: Nhậm vận thịnh suy vô bổ ụy (pořadí 1,2,3,4,5,6,7)

Sinovietnamský přepis čínského originálu (čtení I. V.): Bô úy vô thịnh suy vậnh nhâm (6,7,5,3,4,2,1).

Verš 4:

Citovaný sinovietnamský přepis: Thịnh suy như lộ thảo đầu phô (pořadí 1,2,3,4,5,6,7)

Sinovietnamský přepis čínského originálu (čtení I. V.): Phô đầu thịnh suy như lộ thảo (7,6,1,2,3,4,5).

Stejný problém konstatujeme u básní na s. 97, 98, 100, 101, 102, **103**, 107, 113, 114, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 127, 133, **135**, 137, 138, 140, 141, 142, celkem u 24 básní z celkového počtu 36 básní v analyzovaném souboru.

Netýká se dvou básní na s. 105n., básně na s. 108 (až na verš 4), 110, 111, 116, **117**, 121, 128, 130, 131 (až na verš 10), 134. Netýká se ani básně na s. 155n., která však není součástí analyzovaného souboru, též básně na s. 157, až na verš 2 a básně na s. 158.

Destrukce čínského textu je natolik nesystematická, že nejsou zřejmé její příčiny. Časté přesuny prvního slova na konec verše působí dojmem, jakoby destrukce byla působena softwarem, ale jiné případy tomu nenasvědčují. V básni Hoa điệp (Kvety a motýle, s. 135), ale i v některých jiných básních si můžeme povšimnout, že přehozené pasáže jsou vytištěny větším a tučným písmem, což se zdá nasvědčovat tomu, že jde o úmyslnou změnu pořádku slov, jejíž funkce však není jasná.

V každém případě Ján Ičo tyto problémy nezaznamenává.

Dle názoru oponenta není možno předloženou práci obhájit, dokud nebude autorem předloženo uspokojivé vysvětlení.

V tomto kontextu vrhají na autora nepříznivé světlo i jiné případy nápadné jazykové neznalosti, jak o tom svědčí nesprávné pořadí znaků a partikule no v japonském výrazu „jisei no ku“ na s. 9 a 14, zkomolení názvu francouzského spisu na s. 21 nebo překlad verše Xuân khú bách hoa lạc (Když jaro odchází, květy opadají) jako „Keď přijde jar, všetky kvety rozkvitnú“ (s. 61, 62, 117). Ičovi zjevně není vlastní filologická akribie.

Předloženou práci v této formě k obhajobě nedoporučuji.

České Budějovice 10. června 2010

prom. fil. Ivo Vasiljev, Csc.